

Hovawart

on pihan vahti ja/tai palveluskoira

Hovawartin nimi muodostuu saksankielisistä sanoista "der Hof" (suom. piha) ja "der Wächter" (suom. vartija). Näin ollen kyseessä on sananmukaisesti pihavartija. Koira, jonka tehtävänä on suojella omistajaansa ja turvata hänen omaisuutensa.

Rotu on syntynyt 1920-luvulla Harz-vuoriston alueella asuneiden pitkäkarvaisten saksanpaimenkoirien harrastajien halusta luoda oma visio ihanteellisesta koirarodusta.

Hovawart ei ole luonnonkantainen rotu. Se on luotu yhdistämällä eri rotuja ja koiratyyppejä, selvittää kasvattaja ja pitkäaikainen jalostusneuvoja Tapio Eerola kantakirja-artikkelissa Hovawart – saksalainen pihakoira. – Hovawartin kehittämiseen käytettiin sopivantyyppisiä ns. vuoristokoiria, pitkäkarvaisia saksanpaimenkoiria, kuvaszeja, newfoundlandinkoiria, leonberginkoiria ja mahdollisesti myös berninpaimenkoiraa, salukia ja setteriä.

– Rodun kantakirjaan merkittiin vuonna 1922 ensimmäiseksi puhdas kuvaszpentue, seuraavaksi leonberginkoirapentue, kolmanneksi berninpaimenkoiran ja saksanpaimenkoiran risteytyspentue ja neljänneksi puhdas saksanpaimenkoirapentue, kirjoittaa Eerola.

Rodun kannalta merkittävä virstanpylväs paalutettiin vuonna 1932, jolloin syntyi merkkivärinen uros Castor Mayer-Busch. Tätä koiraa käytettiin myöhemmin esimerkkinä kun hovawartille laadittiin rotumääritelmä. Castorista tuli paljon käytetty jalostusuros. Jopa niin, että nykyhoffin pitkässä sukutaulussa tämä nimi saattaa esiintyä satoja kertoja.

SODAN VIIKATE NIITTI SATOA

Toinen maailmansota osoittautui hovawarteille raskaaksi koettelemukseksi, sillä sota-aikana lähes kaikki jalostuskoirat menehtyivät. Rodunjalostus piti käytännössä aloittaa uudelleen lähes alusta. Näin menetellen rotuun muodostui pai-

kallisia koirakantoja 1940-luvulla, jolloin yhteydet Saksan eri osien välillä olivat sodan perintönä olemattomia.

– Bremenin-Oldenburgin seudulla kuvaszien osuus tuli merkittäväksi, Berliinin seudulla leonberginkoiran ja Baijerin alueella pitkäkarvaisen saksanpaimenkoiran vaikutukset korostuivat, mainitsee Eerola kantakirjassa.

Harrastajien sinnikkään työn tuloksena hovawart sai Saksassa palveluskoirarodun aseman jo vuonna 1964. – Tämä synnytti rodunharrastajien keskuudessa myös erimielisyyksiä siitä, pitäisikö rodun luonnetavoitteeksi asettaa keskiaikaisen mallin mukainen vahti- ja perhekoira vai pitäisikö pyrkiä palveluskoirakokeisiin paremmin sopivaan "urheilukoiratyyppiin", kirjoittaa Eerola. – Tämä oppiristiiriitä elää jossain määrin yhä tänä päivänä.

Saksassa ei ole Suomen Kennelliiton tavoin vain yhtä koiria rekisteröivää tahoa, vaan rotukirjoja ylläpitää usea rotu-

Pitkäkarvaisuudelle, lupakorvaisuudelle ja luonteen leppoisuudelle vedetään koiramaailmassa usein yhtäläisyysmerkit. Pitkäkarvainen koira vaikuttaa helposti lähestyttävältä, sillä karvat pehmentävät sen olemusta. Saksalainen hovawart on kuitenkin toista maata.

Hovawart on vakiinnuttanut suosionsa Suomessa 300 vuotuisen rekisteröinnin pintaan. Rotua käytetään sekä vahti- että palveluskoirana.

Hovawartin ilme ja olemus saattaa "pehmeydellään" hämätä.

yhdistys. – Suurin näistä on RZV (Rassezuchtverein für hovawarthunde). RZV:n sanotaan keskittyvän enemmän urheilukoirajalostukseen kuin kilpailevan rotuyhdistyksen HZD:n, joka korostaa enemmän vanhaa vahtikoiratyyppeä, kertoo hovawartharrastaja Ainoriitta Pöllänen.

– Saksojen yhdistymisellä oli huomattava merkitys rodun jalostukseen, sillä aiemmin itä- ja länsilinjat olivat lähes täysin erillään, muistuttaa Lumen kennelin Pirjo Tuominen. – Nykyään näitä yhdistellään runsaasti ja siksi linjat ovat alkaneet sekoittua.

Hovawartteja on maailmanlaajuisesti katsoen eniten kotimaassaan Saksassa, jossa niitä rekisteröidään vuosittain n. 1200 kpl. Tšekki (n. 400 pentua) on toiseksi suurin ja Suomi tulee kolmantena n. 300 rekisteröinnillään kannoillaan Ranska, Ruotsi, Puola ja Sveitsi. Viime vuosina rotu on runsastunut erityisesti itäisen Keski-Euroopan maissa

UUDESSA MAASSA ALKUVAIKEUKSIA

Suomeen ensimmäinen hovawart saapui Sveitsistä vuonna 1962. Kyseessä oli kullanvärinen narttu Vitessa von Schefelhaus. Seuraavana vuonna saapui Saksasta merkkivärinen uros Cäsar von Bergisch-Land ja vuonna 1965 kullanvärinen narttu Biene von Freeborg. Anneli Walenius aloitti vuonna 1967 kasvatustyönsä kennelnimellä von Bienehof, jolloin siis syntyi Suomen ensimmäinen hovawartpentue. Vanhempina pentueessa olivat edellä mainitut Cäsar ja Biene.

– Muita alkuaikojen hoffikasvattajia olivat kennel Munterhof's, Kaunottaren, Finnwart ja Sateenkaaren, listaa kasvattajia Minna-Kaisa Heinonen.

– Aluksi rotu luokiteltiin Suomessa seurakoiraryhmään, yhden pentueen kasvattanut Lili Scarpellini kertoo. – Siksi ei ollut mitenkään yllättävää, että hovawartin temperamenttinen, puolustus- ja taistelutahtoinen luonne aiheutti ongelmia. Ihmiset todennäköisesti ajattelivat

hankkivansa helpon seurakoiran, mutta saivatkin jotain aivan muuta.

– Alkuaikoina koiria lopetettiin huonon luonteen vuoksi, vaikka luultavasti nämä koirat olivat ihan rotutyyppillisiä, voimakastahtoisia hovawartteja. Oikeaa tietoa ei vain silloin ollut riittävästi, jotta valinta olisi voitu tehdä faktoihin perustuen.

Nykyään rotujärjestönä toimii Suomen Hovawart ry, joka perustettiin vuonna 1980. Viisi vuotta myöhemmin, vuonna 1985, hovawartit siirrettiin Suomessa palveluskoirakategoriaan. Sen myötä harrastajatkin alkoivat kiinnostua rodusta ja rotutyyppilliset ominaisuudet otettiin niin sanotusti hyötykäyttöön. Osa harrastajista alkoi jopa vaatia särmää lisää, kun aiemmin seurakoirasta unelmoivat olivat lähes anelleet: "Vähemmän, vähemmän".

Suomen hovawartkantaa pidetään ulkomuodoltaan erittäin korkeatasoisena ja myös niiden luonteita on kehitetty. – Suomalaiset hoffit eivät ole ihan yhtä te-

räviä kuin joissain Keski-Euroopan mais-
sa, tietää Ainoriitta Pöllänen.

– Hoffiemme laatu on suhteellisen
hyvä. Monen mielestä jopa maailman pa-
ras, selvittää Pirjo Tuominen.

– Suomalaista kantaa on kiitelty myös
siksi, että se on muodostanut Pohjolan
perukoille varsin vahvan ja omaleimaisen
kannan, joka suvullisesti poikkeaa jonkin
verran perussaksalaisesta populaatiosta.
Toki erot ovat suhteellisia, sillä meilläkin
taaksepäin mentäessä 1950- ja 60-lukujen
koirat ovat aivan samoja saksalaisia hof-
fiesi-isiä. Ja kun nykyään Suomesta käy-
dään astutusreissuilla Keski-Euroopassa,
alkaa geenipohjamme lähestyä eneneväs-
sä määrin sikäläistä kantaa, mietiskelee
Pöllänen.

PERUSLUONNE EI PALVELIJAN

Lili Scarpellini muistelee nähneensä vuo-
sia sitten keräilykuvan hoffista. – Kuvan
takana luki: "Hovawart on ehdottoman
tottelevainen ja hyvin lapsirakas. Se kiin-
tyy käsittämättömin sitein talonväkeen,
jota se antaumuksella rakastaa ja suoje-
lee". – Kortti teki minuun tuolloin vaiku-
tuksen, vaikka myöhemmin hoffin luon-
nekuvaus onkin tietysti tarkentunut.

Alun perin hovawart on ollut ennen
kaikkea itsenäisesti toimiva vahtikoira.
Tätä taustaa vasten voi hyvin mieltää, mil-
lainen luonne hoffilla pitäisi olla.

– Palveluskoirana hoffi ei ole perin-
teinen "aina valmis ja ohjaajanöyry palve-
lija", selvittää Ainoriitta Pöllänen. – Oma-
päisyys ja itsenäinen pihavahdin luonne
ovat yhä edelleen osa hoffia. Tällaista
koiraa ei voi kouluttaa kuten rotua, jo-
ka on jalostettu palvomaan omistajaansa.
Suurimmat erot ovat miellyttämishalussa
ja motivoinnin tarpeessa.

– Hoffi ei automaattisesti jumaloi
maata omistajansa jalkejen alla vaikka
tosipaikan tullen se todennäköisesti olisi
valmis menemään omistajansa puolesta
tuleen, Pöllänen vakuuttaa. – Hyvä hova-
wart on luonteeltaan periksiantamaton.

– Kun hoffi aikuistuu, se on oikein
tapakasvatettuna erittäin miellyttävä elin-
kumppani. Uroksilla tähän menee nart-

tuja pidempi aika, sillä vasta kolme- tai
neljävuotiaina urokset ovat henkisesti
kypsiä.

– Hoffi ei ole kouluttamatta kiltti pe-
ruskoira, vaan se vaatii aina omistajansa
paneutumista tapakasvatukseen, sanoo
Gierrat kennelin Saila Sarre. – Jos pen-
nunkyselijällä on rotuvaihtoehtoina do-
bermanni, rottweiler tai hoffi, niin läh-
tökohdat ja odotusarvo ovat todennäköi-
sesti realistiset. Jos taas ostaja harkitsee
hoffin, kultaisennoutajan ja berninpai-
menkoiran väliltä, on kyselijän paras ot-
taa joko kultsu tai berni.

– Nuoret hoffit joutuvat edelleen va-
litettavan usein vaihtamaan kotia pitovai-
keuksien vuoksi, harmittelee Sarre.

DOMINANSsia LÖYTY

Koirien dominanssi ilmenee siten, että
koirayksilö haluaa nousta laumahierarki-
assa korkeuksiin. Tällainen koira ei pyy-
dä tai toivo ylennyksiä hiljalleen, vaan
vaatii itselleen paikkaa auringossa nyt ja
heti. Joskus hyvinkin järein ottein.

Dominoiva koira on sisukas ja perik-
siantamaton toimiensa toteuttaja. Tä-
män luonteinen hoffi kehittää ja provo-
soi monenlaisista tilanteista aikaiseksi kä-
denvääntöjä. – Tiedän hoffoja jotka ovat
haastaneet omistajaansa hierarkiamit-
telöihin aivan neutraaleissa tilanteissa,
esim. kesken päivälennkien, kertoo Tal-
livahdin kennelin Minna Tapojärvi.

Luonnetestituomari Tapio Eerola on
koonnut Hovawart-lehteen 4/93 koos-
teen nuorten hovawarttien käytöshäiri-
öistä, jotka johtivat kodin vaihtamiseen
tai pahimmillaan koiran lopettamiseen.
Kaikkiaan näistä seitsemästätoista koiras-
ta uroksia oli 15. Kooste osoitti, että ag-
gressiivisuuden vuoksi oli lopetetettu 11
koiraa niiden purtua joko kotiväkeään
tai ulkopuolisia ihmisiä. Lopetetut olivat
pääsääntöisesti 1-2 -vuotiaita uroksia.

– Monesti pitovaikeuskoirat ovat omi-
naisuuksiltaan hyviä koiria; taistelutahtoi-
sia, kovia ja teräviä, Hovarian kennelni-
mellä kasvattava Tapio Eerola selvittää
koosteessa. – Aina omistajien taidot eivät
vain riitä koirien ominaisuuksien hallitse-

miseen. Jollei uroshovawartin voimakasta
dominanssitaipumusta kyetä ohjaamaan
oikeisiin uomiin, vaikeuksia tulee eteen.

– Joskus tuntuu, että uroshoffeihin
on tiivistynyt dominanssia enemmän
kuin keskisuureen kylään, Ainoriitta Pöl-
länen toteaa.

Rotuun kuuluvan dominanssin vuok-
si kaikki kasvattajat eivät suostu myymään
uroshoffia ensimmäiseksi koiraksi. Toi-
saalta viime vuosina rodun luonnekuva
on tasoittunut ja dominanssitaipumus
laimentunut.

KAKSIJAKOISET IHANTEET

Koska hovawartrodussa on kaksi histori-
asta kumpuavaa jalostussuuntausta, ihan-
neluonteitakin löytyy valittavaksi asti. Ää-
ripäiden lisäksi on joukko näiden kahden
välille asettautuvia kompromisseja.

– Jokainen kasvattaja selvittää varmas-
ti itselleen kasvattustyötä aloittaessaan, ha-
luaako pitäytyä alkuperäisessä käyttötar-
koituksessa eli säilyttää hoffin pihavahti-
ominaisuudet vai kehittää mieluummin
nykyaikaisempia käyttökoiraominaisuu-
ksia, kertoo Pirjo Tuominen.

– Mielestäni nykyajan ihanteellinen
hovawart on sekoitus näitä molempia
suuntauksia ja parhaimmillaan asettau-
tuu niiden puoliväliin. Tuomisen mu-
kaan hoffin tulisi pystyä kaikissa tilanteis-
sa seisomaan omilla jaloillaan eikä provo-
soitua vahtimaan liikaa.

– Omistajan puolustaminen on tar-
peen vain hätätilanteissa, muu aggressio
on turhaa, Minna-Kaisa Heinonen kiteyt-
tää. – Vahtivankin hovawartin pitää pys-
tyä elämäänsä sovussa itsensä ja ympäröi-
vän maailman kanssa.

– Hoffi voi ottaa ohjat omiin käsiin
jos se kokee, että omistaja on kyvytön
hallitsemaan tilanteita, kertoo Pirjo Tuo-
minen. – Jos koira on luonteeltaan hy-
vääntahtoinen hömppä, se hupsuttelee
hassusti näissä tilanteissa. Dominoiva to-
sikkokoira alkaa sen sijaan itse järjestellä
asioiden kulkua.

Suvi Leppärannan mielestä roduno-
maisen hovawartin kuuluu olla hieman
pidättyväinen. – Se ei tarkoita arkuutta,

vaan ylenkatsovaa itsevarmuutta ja välinpitämättömyyttä vieraita kohtaan, Leppäranta selvittää.

– Osa hoffiharrastajista tuntuu nykyään haluavan palveluskoirakokeissa loistavan PK-tykin, valtaisalla saalisvietillä ja taistelutahdolla varustetun ”jätti-malinoisin”, kertoo Ainoriitta Pöllänen. – Ja vaikka näiden viettihirmujen perään huudellaan, monellako harrastajalla ihan oikeasti riittäisi rahkeet kouluttaa sellaista, Pöllänen pohtii. – Itse miellän ihanne-luonteiseksi hoffin, joka on itsevarma, vahvaluonteinen, suhteellisen kova ja siltä löytyy vähintäänkin kohtuullisesti taistelutahtoa ja toimintakykyä. Temperamentin ei tarvitse olla erityisen vilkas, mutta vahva hermorakenne on sen sijaan tärkeä.

– Moni hoffiharrastaja kammoksuu terävyyttä eli koiran kykyä reagoida uhkaan aggressiivisesti. Minusta terävyydessä ei itsessään ole mitään pahaa, se vain täytyy pitää hallinnassa, eikä ominaisuus saa olla ylikorostunut suhteessa muihin luonteenpiirteisiin.

– Aika moni luonnetestituomari on hoffin arvosteltuaan todennut, että tällaisen koiran kanssa voisit etuilla nakikioskin jonossa, naurahtaa Pöllänen. – Tosin kokototuus ei ole pelkästään tämä, sillä toisenlaisiakin ääripäitä rodusta löytyy. Luonnetesteissä myös hylätään hoffeja: osa niistä lamaantuu, osa alkaa panikoida ja pakittaa kun rohkeus ja hermot pettävät.

KÄYMMME YHDESSÄ AIN, KÄYMMME AINA RINNAKKAIN?

Hovawarttien sosiaalisuus ei yllä kultaisentennoutajien tasolle. – Aikuisten hovawarttien kanssa ei voi lähteä rauhalliselle kimpupalenkille ja nauttia samalla rennosti linnunlaulusta ja auringonpaisteesta, vakuuttaa Lili Scarpellini.

– Jos hoffiurossa alkaa vihata toista urosta, voi näiden kohtaamisista tulla jatkossa hankalia. Urokset voivat olla erittäin aggressiivisia toisilleen, selvittää Ainoriitta Pöllänen. – Pahoja puremia on tappe- luiden tuoksinassa tullut ja tulee varmasti vastakin.

– Tiedän useita tapauksia, joissa samassa perheessä eläneet hoffit ovat yhtäkkiä vuosien sopuisan yhteiselon jälkeen iskeneet yhteen. Tällaisen tapahduttua on vain ani harvoin mahdollisuus palata rauhanomaiseen rinnakkaiseloon. Koirat täytyy pitää erillään koko loppuiän. Tämä ei koske ainoastaan uroksia, vaan sama pätee myös narttuihin ja niiden yhteenottoihin.

– Tietysti poikkeukset vahvistavat säännöt, Pöllänen kertoo. – Uroshoffeissakin on yksilöitä, jotka ovat huippusosiaalisia ja kaikkien kavereita. Vaikkakin sellainen on yleisesti ottaen hyvin ihailtavaa, ei se kuitenkaan ole aivan rotutyyppillistä.

– Hovawartin alkuperäistä käyttötarkoitusta ei saa unohtaa ja jalostusmielessä sivuuttaa, vaatii harrastaja Anne Rekola. – Miksi hovawartin luonnetta pitäisi muuttaa, kun tänä päivänä on varaa valita monesta eri rodusta? Herkästi reagoi-

Hovawartilla on kolme väriä, merkkivärinen, musta ja vaalea. Kaksi vaaleaa vanhempaa voi saada vain vaaleita pentuja. Kahden merkkivärisen pennut ovat joko merkkivärisiä tai vaaleita. Kaikista muista yhdistelmistä voi syntyä jokaisen kolmen värin pentuja.

via, teräviä rotuja kyllä löytyy, mikäli sellaisen itselleen haluaa.

– Jos hoffin elämä latistuu pelkäsi sohvalle makailuksi, hoffi alkaa kyllä remontoida paikkoja, lupaa Pöllänen.

Hovawart ei ole haukkuherkän rodun maineessa. – Hoffi haukkuu vain vahtiesseen, se ei räksytä tai haukuskele vain ihaillakseen omaa ääntään, Pöllänen kertoo. – Hovawartilla on tumma, kumea ääni ja se kantaa kauas. Kun ilmoitettava asia on saatettu laumanjohtajan tietoon, hoffi hiljenee.

LUONNETESTAUS YLEISTÄ

Hovawarttien luonnetestausaktiivisuus on huippuluokkaa verrattuna miltei kaikkiin muihin rotuihin. Vuosittaiset testausmäärät asettautuvat 70-100 koiran välille. Testaaminen puoltaa ehdottomasti paikkaansa. On vain hyväksi, että koirasta jää talteen myös omistajan omaa käsitystä objektiivisempi lausunto, joka tallentuu dokumentiksi aikakirjoihin.

– Luonnetesti on tällä hetkellä ainoa luonnetta havainnoiva testi Suomessa, sanoo hovawartharrastaja Mirjam Kallio. – Huomio kiinnittyy erityisesti ääripäihin. Jos koira saa ala-arvoiset pisteet tai jos testi on jouduttu koiran henkisen kuormittumisen vuoksi keskeyttämään, kertoo hän se jotain koiran luonteesta. Normi-koira selviää testistä läpi hyväksytysti.

KÄYTTÖ- VAI NÄYTTELYLINJAA?

Hovawart ei ole ainakaan vielä jakaantunut käyttö- ja näyttelylinjoihin. – Onneksi, sanovat harrastajat kuin yhdestä suusta.

– Kasvattajien tavoitteissa on silti ha-vaittavissa erilaisia painotuksia, kertoo Mirjam Kallio. – Yhä edelleen nykypäivän hovawartti voi Suomessa tulla suoraan palveluskoirakokeista näyttelykehään ja olla rotunsa kaunein.

– Saksassa näkyy pyrkimys linjajakoon eli lähinnä painotusta urheilukoirapuoleen on nähtävillä, toteaa Pirjo Tuominen. – Mitään suoranaista jakoperustetta näyttely- ja käyttölinjojen välille ei ole luotu. Tiedostetaan yleisesti, että käyttöominaisuuksien jalostuksessa kompromisseja tehdään ulkonäön suhteen ja päinvastoin.

– Harvakseltaan joku kasvattaja markkinoi, että jokin tietty pentue on tehty luonne- ja käyttöominaisuuksia painottaen, aivan kuin sillä voitaisiin perustella keskivertoa epätypillisempi ulkomuoto, mainitsee Pöllänen. – Harvemmin kuitenkin näin. Useimmiten tuntuu Suomessa, että vain ulkonäkö vaikuttaa kasvattajien jalostuspäätöksiin.

Hoffilinjojen jakautumattomuudesta kertoo sekin, että useilla kansainvälisillä muotovalioilla ja Maailmanvoittajatiitelin saaneilla koirilla on tuloksia palveluskoirakokeiden voittajaluokasta tai ne ovat jopa käyttövalioita.

– Suurin osa kasvattajista harrastaa jalostuskoiriensa kanssa pelkästään näyttelyitä, joten siinä mielessä suurin osa hof-feista on tavallaan lähempänä näyttelylinjaa, sanoo Lili Scarpellini. – Se ei tosin merkitse mitään, sillä näidenkin koirien jälkeläisistä on tullut ja tulee hyviä harrastuskoiria. Rodun monimuotoisuudesta ja ominaisuuksien vakiintumattomuus-

*Hovawartissa on
puhdasta elämäniloa,
huumorintajua ja tietyllä
tavalla boheemiutta.*

desta kertoo se, että samaan pentueeseen voi syntyä sekä tuleva käyttövalio että arka ja toimintakyvytön käpylehmä, veistelee Scarpellini.

– Useiden kauniiden näyttelyvoittajien takaa löytyy entisen Itä-Saksan (DDR) sukulinjoja kun taas käyttökoirajalostus nojaa jokseenkin täysin länsisaksalaisiin koiriin, kertoo Tapio Eerola. Kahdesti Saksan Päänäyttelyssä arvostellut ulkomuototuomari Eerola sanoo suoraan, että itäsaksalaissukuiset liikkuvat upeasti ja länsisaksalaiset, anatomisesti puutteelliset koirat mennä könköttävät rumasti.

Suomalaisen rotujärjestön Päänäyttely on jo 17 vuoden ajan ollut maailman suurin hovawartinäyttely. Näyttely pidetään aina samaan aikaan, samassa paikassa Tervakoskella. Koiramäärä on vakiintunut noin 270.een.

KENEN KOTIIN HOFFI?

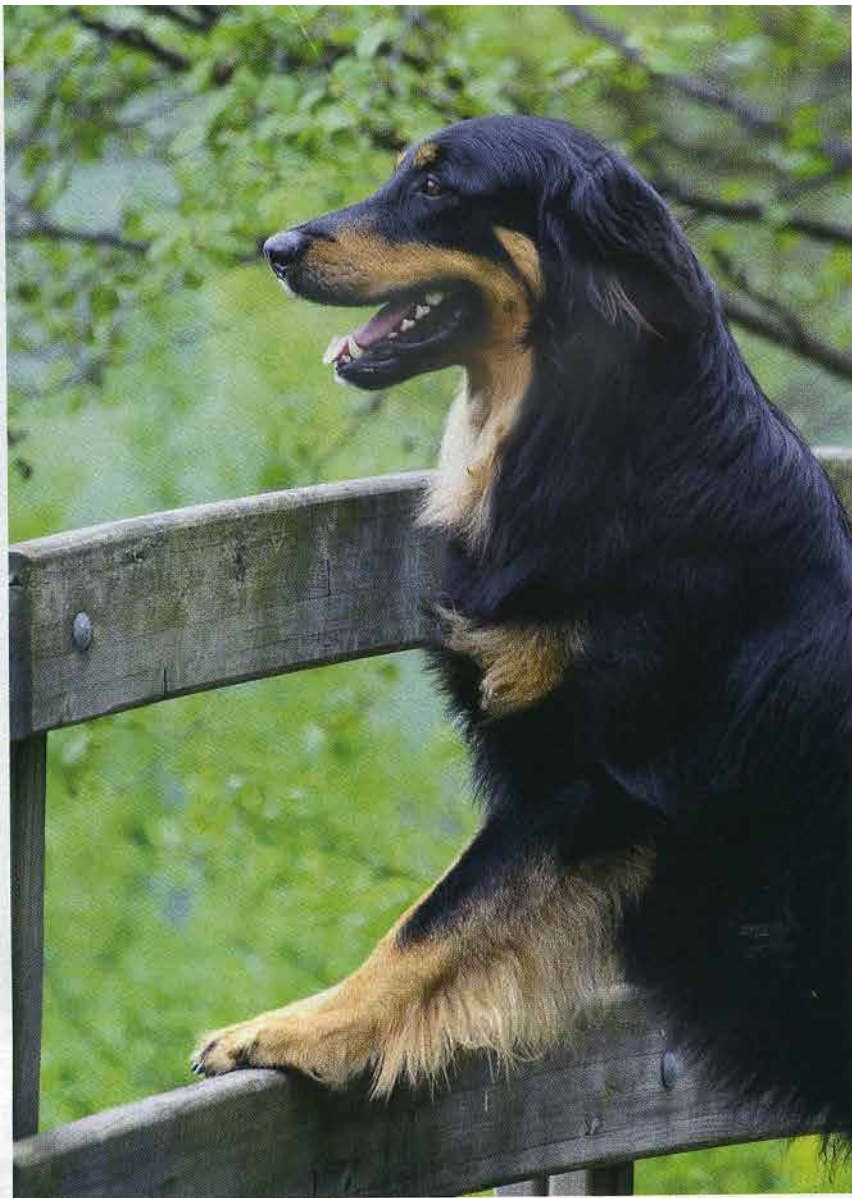
Hovawartissa on puhdasta elämäniloa, huumorintajua ja tietyllä tavalla boheemiutta, listaa Anne Rekola. – Tällä rodulla on myös henkistä kanttia ja se tekee hoffista paitsi haasteellisen, myös erittäin mielenkiintoisen rodun.

Mirjam Kallio ei voi suositella hoffia ihmiselle, joka haluaa päästä mahdoli-

Kahden hovawartin keskinäiset leikit näyttävät paljon rajummilta kuin mitä ne todellisuudessa ovat.

Hovawartin voi huoletta jättää vahtipuuhiin omakotitalon pihalle. Alueen on tietysti parasta olla aidattu.

simman helpolla. – Keskiavertto hovawartti vaatii työtä omistajaltaan.

– Hoffista et tee vuodessa palveluskoirakennällä loistavaa koiraa, korostaa harrastaja Titta Järvenpää. – Jos haluat nopeasti tuloksia, valitse joku muu rotu.

– Kasvattajilla on suuri vastuu valitessaan pennuille koteja. Se ei varmasti ole aina helppoa, mainitsee Anne Rekola. – Kasvattajan tuki ja halu neuvoa pennunottajia korostuvat hoffien ensimmäisten elinvuosien ajan.

Hoffi on hyvä valinta ihmiselle, joka on luontainen johtaja. Terveellä tavalla itsevarma ihminen kykenee kohtelevaan hoffiaan oikein ja johdonmukaisesti, Ainoriitta Pöllänen kertoo. – Ihmisellä joko on tai ei ole auktoriteettia. Hoffi ei toimi pelon voimalla. Tai jos hetken verran toimiikin, niin koirasta näkyy kilometrien päähän, miten se on ns. koulutettu.

– Varsinkin uroksen omistajalla olisi hyvä olla myös sen verran ruista ranteessa, että hän saisi kuljetettua koiransa pois pahoista paikoista, vaikka koiraa ei itse haluaisikaan lähteä, Pöllänen toteaa.

HARRASTETAAN AKTIIVISESTI

Hovawartit ovat ahkeria osallistujia niin koe- ja kilpailukennillä kuin näyttelykehissäkin.

Rotuun on tähän mennessä leivottu yksi kolmoisvalio: muoto-, käyttö- ja tottelevaisuusvalion arvonimen on saanut nimensä eteen liittää hoffinarttu Wachtmeister Bjohka. Koi-

raNetin mukaan Suomen käyttövalioita on yhteensä 16 kpl, tottelevaisuusvalioita 9 ja muotovalioita 112.

Tottelevaisuuskokeissa käy paljon harrastajia suhteessa populaation määrään. – Tähän vaikuttaa suuren suosion saavuttanut vuosittainen toko-rotumestaruuskilpailu, kiittelee Mirjam Kallio. – Sinne kokoontuvat kaikki: tyypillinen osallistujamäärä on 70 hoffin luokkaa.

Hovawarttien paras toko-menestys koettiin vuonna 2001, jolloin hoffit nappasivat tottelevaisuuskokeiden SM-joukkuehopean.

Palveluskoirakokeissa hoffikoirakoiden suosituin laji on jälki, seuraavina tulevat haku, viesti ja etsintäko. Palveluskoirien SM-kilpailuissa historiaa kirjoitti Sateenkaaren Nebukadnessar, joka ylsi hopealle vuonna 1997. Tämän hetken pk-tähti on puolestaan Hovarian Netzer. Se on rodun ensimmäinen kaksoiskäyttövalio lajeinaan haku- ja etsintäko.

– Viime vuonna palveluskoirakokeisiin osallistui yhteensä 57 hoffia, kertoo Saila Sare. – 39,5 prosenttia suorituksista saavutti tulosrajan.

Suuresta koostaan huolimatta hoffi on yllättävän taipuisa ja notkea ja tätä ketteryyttään se voi hyödyntää agilitykilpailuissa. Toistaiseksi rodussa ei ole yhtään agilityvaliota, mutta vain yhden nollavoiton päässä himoitusta tittelistä on Lumen Crocata. Vesipelastusvalionarvon on puolestaan onnistunut nappaamaan itselleen Kuonomäen Ilopilleri.

Hovawartin luonnekuvassa taistelutahto ja temperamentti ovat viime vuosina korostuneet.

Pelastuskoirina on vuosien saatossa työskennellyt useita hoffeja. Tässä lajissa ei kilpailullisuutta haluta korostaa, vaan painopiste on käytännön osaamisessa ja humanitäärisessä auttamishalussa.

Tallivahdin Abgott on kahden lajin pelastuskoira ja se on osallistunut useisiin etsintöihin. – Kerran se löysi kesken päivälleen metsästä nuoren miehen ruumiin. Koira ilmaisi löytönsä aivan kuten oli opetettu. Se oli mielestäni harvinaisen hieno saavutus, Minna Tapojärvi ihailee.

Valtion palveluksessa on työskennellyt tähän mennessä yksi hoffi eli rajakoira Hovarian Lanze. Uroksen työskarkaa olivat Kaakkois-Suomen rajakoiratehtävät. Se siirtyi eläkkeelle vuonna 2006.

ULKOINEN NÄKYMÄ

Hovawart on tyypiltään ravaarakenteinen eli suorakaiteenomaisesti hieman korkeuttaan pidempi. Se on yleisvaikutelmaltaan voimakas, mutta ei raskas tai kömpelö.

Hovawart on hyvin ilmeikäs rotu. Oikeanlaiset korvat ja pään väritys kruunaavat tämän kokonaisuuden. – Ilme on määrätietoinen mutta samalla hyvätahoton, selvittää Pirjo Tuominen. – Hoffi ilmentää olemuksellaan valppautta ja sen ryhdikkyys kertoo yksiselitteisesti: minä vartioin täällä!

Hovawartin koossa sallitaan melko suuri vaihteluväli. Uros saa olla 63 - 72 senttinen. – Ääripäät voivat olla keskenään hyvinkin erinäköisiä, varsinkin jos alarajalla olevan koiran luusto on kevyttä ja ylärajalla olevan raskasta. Täl-

löin pienempi voi vaikuttaa lähes sileäkarvaiselta noutajalta ja isompi berninpaimenkoiralta, kuvailee Ainoriitta Pöllänen.

– Rodun erikoistuomarit painottavat hoffin oikeaa liikettä, kertoo Pirjo Tuominen. – Etenkin sivuliikkeille ja selän kestävyydelle laitetaan suurta painoarvoa. Hoffin pitäisi kyetä liikkumaan vavattomasti, pitkällä askeleella ja vetävästi. Taka-askeleessa on potkua. Hoffin pitää mennä, eikä meinata. Selviä heikkouksia ovat usein esiintyvät epävakaa etuliikkeet, ahtaat takaliikkeet ja lyhyet askeleet.

– Hovawartin liikkeisiin ei kuulu liioittelu. Hovawartin tulee olla rakenteeltaan ja lihaskunnoltaan sellainen, että se taittaa joustavasti pitkää matkaa. Hyväkenteinen koira ei romahda liikkeessä, analysoi Minna-Kaisa Heinonen.

Hovawartilla on kolme sallittua väriä: musta ruskein merkein (merkkivärinen eli merkkari), kokomusta ja kullanvaalea. Hoffi on aina pitkäkarvainen vaikka karvan pituuksissa ja laaduissa onkin vaihtelua.

Merkkivärinen on ylivoimaisesti yleisin, n. 60 % hoffeista on merkkareita. Kolmenkymmenen prosentin vähemmistönä ovat blondit ja vain joka kymmenes hoffi on kokomusta. – Musta olisi kyllä halutumpi, jos niitä vain syntyisi enemmän, kertoo Pirjo Tuominen.

Värivirheellisiä syntyy vuosittain muutama. – Ne ovat tyypillisesti kokoharmaita tai harmaita merkkivärisiä, landseerin tavoin mustavalkoisia tai bernin tavoin kolmivärisiä, sanoo Lili Scarpellini.

TERVEYSTILANNE

Hovawart on perusterve rotu. Se on lonkkien osalta mukana Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmassa eli Pevisassa. Ohjelman mukaan vain A- tai B-lonkkaluokituksen saaneet koirat kelpaavat jatkamaan sukuaan. Raja-arvo on tuottanut tulosta ja rotu on nykyään erittäin terve lonkiltaan. A- ja B-lonkkaisten osuus vaihtelee Suomessa 10-15 prosentin välillä.

Rodun vakavimmiksi ongelmiksi koetaan maailmanlaajuisesti tänä päivänä kilpirauhasen vajaatoiminta, SA-sairaus sekä maksan verenkierron ohitus, ns. shuntti.

Suomessa on viimeisimpänä esille tullut degeneratiivinen myelopatia (DM eli etenevä selkäydinrappeuma). – Uskallan tosin väittää, että DM-sairautta on rodusamme esiintynyt kautta aikojen, vaikka se on vasta nyt opittu tunnistamaan, sanoo Pirjo Tuominen. – Kun oireille saatiin nimi, tuli ilmi useita jo edesmenneitä tapauksia joiden oirekuva oli täsmälleen sama: takajalat pettivät.

– Koiran itsensä kannalta on toki hyvä, että sairaus puhkeaa vasta vanhemmiten, n. 7-10-vuotiaana, mutta jalostuksellisesti se tekee sairaudesta vaikeasti vastustettavan. – Takajalkojen pettämiseen voi olla syynä myös lannerangan spondyloosi, lisää Saira Sarre.

– Vatsalaukun kiertymä ja kaasun tuminen, sekä suolistotulehdukset ovat hoffeilla huolestuttavan yleisiä, harmittelee Pirjo Tuominen. – Myöskään hännän nikamamuutokset eli häntämutkat eivät ole järin harvinaisia. Silmäsairauk-

sia, purentavikoja ja hammaspuutoksia tulee niitäkin ilmi toisinaan. Melko yleinen kuolinsyö on syöpä.

Suomalaiset hovawartkasvattajat asaitsevat erityisen kiitoksen siitä, että kantaa käytetään jalostukseen poikkeuksellisen laajasti. Yksittäisiä koiria ei ylikäytetä, eikä siitosmatadoreja ole. – Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen välinen ero on lukumäärällisesti katsoen ihailtavan pieni, toteaa Tuominen. – Vuonna 2006 käytettiin 35 eri urosta ja 39 narttua. Vastaavia lukuja saadaan joka vuosi.

Hoffinartut synnyttävät sujuvasti ja hoitavat pentunsa hyvin. Tiinehtyvyydessä tai astutuksissa ei ole erityisiä rotukohdaisia ongelmia. – Keskimäärin hoffipentueeseen syntyy seitsemän pentua, suurin lienee ollut 13, kertoo Lili Scarpellini.

Hoffiharrastajat ovat tähän saakka olleet hyvin avoimia tiedottamaan koirien sairauksista. – Tietoja esim. kilpirauhasen vajaatoimintaan sairastuneista koirista ei ole lakaistu maton alle, mikä on ollut erinomainen asia jalostuksen kannalta, kertoo Ainoriitta Pöllänen.

Nyttemmin voimaantullut doping-sääntö voi kyllä muuttaa tämän tilanteen päälaelleen. Sairaus itsessään ei lääkitynä estä harrastamista, mutta koiran asiallinen lääkitseminen sulkee pois kaikki mahdollisuudet, myös näyttelykäynnit. Kun pysyvää lääkitystä nauttivaa koiraa ei päältä katsoen havaitse sairaaksi, saatetaan dopingsääntö edesauttaa vaikenemisen kulttuuria. Kun sairaudesta ei kerrota, näyttelyissä käymistä voi jatkaa luottan testaamisen vähäisyyteen ja pieneen kiinnijäämisriskiin.

ARKIPÄIVÄÄ JA JUHLAA

Elämä hoffin kanssa altistaa omistajan monille hauskoille sattumuksille. Seuraavassa harrastajat kertovat kokemuk-

sistaan näiden persoonallisten koirien kanssa.

Minna-Kaisa Heinosen Sesu-hoffi piti aina kiinni säännöistä ja edellytti samaa myös omistajalta. – Kävin tuolloin päivätöissä, mutta jouduin kerran jäämään ilaksi töihin, Minna-Kaisa kertoo. – Tästä suivaantuneena Sesu oli hakenut herätyskelloni yöpöydältä – ehkä tarkistaakseen siitä ajan? Sitten se oli virtsannut kellon päälle ja jättänyt kellon lojumaan lattialle pissalammikkoon.

– Jollei osaa puhua, täytyy tunteista tiedottaa muilla tavoin, eikä totta, nauraa Minna-Kaisa.

Ainoriitta Pölläsellä oli kaksi uroshoffia. – Ne molemmat saivat hoeffille tyypillisiä hoffihepuleita. Hepuli on sellaista aivan järjetöntä ryntäilyä, jota ei voi nauramatta katsoa. Kun näin yli 40-kiloisen karvaohjuksen kiitämässä kymmenettä kertaa jalkojeni ympäri ja pysähtyvän sitten kuin seinään, jalat tukevasti harallaan ja kieli kilometrin verran ulkona, ei voinut muuta ihailen sanoa: toi on mun koira!

– Hoffihepulin kourissa jo edesmennyt hoffini saattoi törmätä pää edellä puuhun tai lyhtypylväaseen niin, että pylvään lamppu sammui ja koira katseli sen seurauksena tähtiä, Ainoriitta nauraa.

– Nuoremman koirani suuhun mahtui todistetusti viisi paria rullalle käärittyä villasukkia. Poika oli aika murmelin näköinen kun se tuli häntä heiluen näyttämään minulle saalistaan. Posket pullottivat valehtelematta kaikkiin mahdollisiin ilmansuuntiin!

Lili Scarpellinin edesmennyt Neri-narttu sovelsi harrastusrienoissa osamistaan. – Kun tottelevaisuuskokeiden tunnistamisnoudossa koira yleensä etsii ja tuo ohjaajalle oman kapulan, Neri ilmaisi sen hieman toisella tavalla. – Se

ryökäle pissasi kokeissa kapulan päälle!

– Kerran agilityharjoituksissa jätin Nerin ensimmäisen esteen taakse, josta se ryökäle otti varaslähdön. Tiuskaisin sille: ”No senkus menet”. Ja koirahan meni. Viisi ensimmäistä estettä se suoritti aivan oikeassa järjestyksessä vaikka ne eivät olleet missään suorassa linjassa. Niiden jälkeen Neri pysähtyi ja katsoi minua ikään kuin kysyen ”Ai näinkö?”.

– Koko ryhmämme katsoi sen menoa suut ammolleen. Jännittyneenä odotimme, menisikö se todella koko radan oikein ilman ohjaajaa.

Sami Salmi asui 1990-luvun alkupuolella Helsingin Kalliossa. – Hoffini oli tuolloin puolivuotias. Olimme kerran tulossa iltalenkiltä kotiin kun Karhupuihosta tuli muuan laitapuolen kulkija ihmettelemään koiraa. Aikansa tarinoituaan mies kysyi minulta koirani nimeä, johon vastasin sen olevan Sissi. Mies kysyi silmät ihmetyksestä suurentuneena: ”Sissi? Hä? Onkse ollu YK-joukoissa, vai?”.

Anne Rekolan Rocky-hoffi oli erinomaisella työmoraalilla varustettu uros. – Rocky pystyi etsimään jäljestämällä 12 tuntia maastossa kulkeneen hovawartu-roksen. Se oli käsittämättömän upea suoritus koiralta, joka oli koulutettu jäljestämään vain ihmisiä. – Rocky kilpaili PK-jäljellä ja toimi vapaaehtoisessa pelastuspalvelussa elämänsä loppuun asti, joten nenäkäyttö oli sille toki tuttua.

– Rocky löysi etsittävän jäljen havaintopaikalta ja ikään kuin katsellaan kysyi minulta: ”Jäljestetäänkö tällä kertaa todella koiran jälkeä?”. Annoin luvan ja sitten mentiin. Rocky jäljesti useita kilometrejä ja lopetti työskentelyn vasta kun näimme tuon uroksen.

Kyseessä oli Rockylle täysin vieras, samanikäinen hoffiurossa. Oli tietysti olemassa riski että kohtaamisesta sytty sota, mutta mitä vielä! Molemmat urokset käyttäytyivät tilanteessa erittäin hillitysti. Itku pääsi sekä minulta että koiran omistajalta, joka kulki hoffinarttunsa kanssa perässämme.

Rockyn suorituksen teki vieläkin upeammaksi se, että mukana olleella nartulla alkoi seuraavana päivänä juoksu, joka varmasti haisi viritin uroksen nenään jo tuolloin. •

*Hovawart on
reaktioissaan
nopea.*

Kun rodulla on selvä vahtimisvietti, tapakasvatusta ei voi laiminlyödä.